

Příloha k tiskové zprávě FoRS, 22. 2. 2023, Praha

Jak se mění pomoc českých neziskovek po roce války na Ukrajině?

Před rokem, 24. února 2022, začala ruská agrese na Ukrajině. Z Ukrajiny uprchlo více než 8 milionů lidí ([UNHCR](#)) a dalších více než 5,3 milionů jich žije v současnosti jako tzv. vnitřně vysídlení ([IOM](#)). Miliony lidí musí žít po celé měsíce bez pravidelných dodávek vody, elektřiny, dodávek plynu a tepla. Škody způsobené ozbrojeným konfliktem zahrnují ztráty na životech a zdraví, ale i poškozenou infrastrukturu a zamořené životní prostředí. **Deset členských organizací FoRS – Českého fóra pro rozvojovou spolupráci pomáhá válkou zasaženým lidem i životnímu prostředí. Za rok války poskytly pomoc v hodnotě přes 2,22 mld. Kč. Pomohly tak více než 1,19 mil. lidí a posilují dobré jméno naší země v zahraničí. Jaké jsou jejich úspěchy a aktivity?**

„12 měsíců intenzivní války nám přineslo mnoho zkušeností. Nejen tím, že jsme si zvykli pracovat v mnohem větším měřítku, ale také vidíme, že se za válkou schovávají obličeje konkrétních lidí, říká Petr Drbohlav, regionální ředitel pro Východní partnerství a Balkán Člověka v tísni.

V prvních dnech začaly humanitární organizace lidem poskytovat teplé oblečení, jídlo, psychosociální pomoc, poradenství a možnost přespání v případě nouze. Na východě Ukrajiny distribuovaly pomoc pro základní přežití a na západě vybavovaly kolektivní centra pro lidi, kteří před boji uprchli.

„ADRA využila na Ukrajině síť církevních zařízení, které se proměnily například v kolektivní centra nebo sklady humanitární pomoci. Díky tomu bylo možné na potřeby lidí reagovat okamžitě i na místech aktivních bojů, kam by se pomoc jinak dostávala velmi těžko. Díky autobusům zakoupeným z peněz z veřejné sbírky se mohlo do bezpečí evakuovat přes 15 000 osob,“ připomíná počátky humanitární pomoci na Ukrajině Andrej Arvensis, projektový manažer ADRA ČR.

Také Diakonie ČCE spolupracuje s místními partnery, organizacemi působícími v sociální oblasti. *„Podporujeme například činnost centra v Užhorodu, které vedle ubytování a stravy poskytuje i psychologickou podporu a vzdělání dětem. Financujeme také provoz azylového domu pro zranitelné bezdomovce nebo provoz humanitárních jídelen v Charkovské oblasti. Snažíme se posilovat, nikoliv „dublovat“, již existující pomoc menších místních organizací či samosprávy, kterým se navzdory jejich vysokému nasazení nedostává prostředků a rychlé podpory,“ zdůrazňuje Erik Siegl, vedoucí zahraniční sekce Diakonie ČCE.*

S délkou trvání konfliktu sílí i **potřeba zlepšovat podmínky vnitřně vysídlených lidí a zajistit jim důstojné ubytování.** Charita Česká republika takto pomáhá ve Lvovské a Zakarpatské oblasti, kde renovovala hromadná ubytovací centra a postavěla 33 modulárních domů.

„Práci nám značně komplikovaly stále častější výpadky v dodávkách elektřiny i nedostatek místních pracovníků související s brannou povinností. Náš ukrajinský tým i v této situaci odváděl skvělou práci a velmi nápomocní byli též představitelé ukrajinské správy,“ přibližuje Evžen Diviš, regionální manažer Charity Česká republika.

Potřeba je i poskytovat psychologickou pomoc a krizovou intervenci, protože většina lidí žije pod obrovským psychickým tlakem. Mimořádně trpí zranitelné skupiny obyvatel – senioři, děti, lidé s hendikepem. „*S časem více vnímáme psychosociální traumata a komplexní a mnohočetné genderové dopady této ničivé války. Podle našich informací tvoří téměř 60 % vnitřně vysídlených osob na Ukrajině ženy a zhruba 85 % lidí, kteří ze země uprchly, jsou ženy a děti. Je patrné zvýšení zátěže a odpovědnosti žen jako pečovatelek a živitelek rodin, roste též genderově podmíněné násilí,*“ říká **Katarína Klamková, ředitelka CARE ČR.**

ADRA, Člověk v tísni, Diakonie a Charita Česká republika pomáhají lidem, kteří utekli před válkou, také v Česku. Do pomoci se zapojili i studenti Caritas VOŠ sociální, kteří pomáhali na slovensko-ukrajinských hranicích i s distribucí pomoci v Česku.

Ukrajinská válka je zároveň i obrovskou ekologickou katastrofou, která svým rozsahem nemá v moderní historii obdoby. Kontaminované prostředí a rozsáhlé požáry infrastruktury a průmyslových objektů způsobují úniky toxických látek do okolí, dochází k poškození volné i obydlené krajiny, likvidaci významných chráněných oblastí a ohrožení živočišných i rostlinných druhů. V důsledku války se celá města na jihu a východě Ukrajiny ocitla bez tekoucí a pitné vody.

„*Obnova potrvá po desítky let a některé škody jsou nevratné. Je evidováno více než 2 300 případů poškození životního prostředí a celková výše škod je v tuto chvíli odhadovaná na 1,9 bil. hřiven (přes 48 mld. eur). Kvůli ruské agresi bylo vyřazeno z hospodaření téměř 40 % zemědělské půdy, hrozí vyhynutí 600 druhů živočichů, 880 druhů rostlin a je ohroženo více než 3,5 mil. hektarů mezinárodně významných mokřadů a vodních ploch,*“ sdílí nejnovější závěry ukrajinského ministerstva životního prostředí **Marcela Černochová, projektová koordinátorka Arniky.**

Po začátku plnohodnotné vojenské agrese se výrazně **zhoršila také situace obránců lidských práv,** kteří nadále působí na dlouhodobě okupovaných územích včetně Krymu.

„*Lidé z pronásledovaných skupin čelí nuceným a nezákonným odvodům do ruské armády. Ve vykonstruovaných politických procesech jsou muži i ženy odsuzováni k nesmyslně vysokým trestům, které si často odpykávají ve věznicích na území Ruské federace, daleko od domova a bez kontaktu s rodinou, advokátem či dokonce lékařem,*“ popisuje zjištěná bezprávi **Pavla Hofmeisterová z NESEHNUTÍ.**

Izolace a mezinárodní nezájem o stav lidských práv na těchto územích umožňuje Ruské federaci tlačit na zbytky tamní občanské společnosti v míře do února 2022 nevídané. Je nutné, aby mezinárodní společnosti, média a veřejnost věnovaly více úsilí monitoringu stavu lidských práv na Ruskem okupovaných územích, podnikly praktické kroky k podpoře perzekuovaných skupin, a především požadovaly propuštění všech politických vězňů.

Práci v oblasti vzdělávání se věnuje Asociace pro mezinárodní otázky (AMO). „*Válka charakter projektů v oblasti vzdělávání významně změnila. Aktuálně se soustředíme na materiální pomoc, psychologickou podporu učitelů a témata relevantní pro vzdělávání v době války. Naši roli vidíme v podpoře a zvyšování kompetencí klíčových aktérů vzdělávacího systému a přispění k zajištění kvality vzdělávání na všech úrovních jako důležitého předpokladu pro úspěšnou obnovu Ukrajiny,*“ uvedla **Zdenka Vágnerová,** koordinátorka projektů AMO na Ukrajině. V neposlední řadě AMO spolupracuje

AMO.CZ

s ukrajinskými partnery v oblasti zahraniční politiky a bezpečnosti a podporuje reformní úsilí pro bližší integraci Ukrajiny do Evropské unie.

Svou roli na Ukrajině vidí řada neziskových organizací jako dlouhodobou. Po fázi humanitární pomoci bude potřeba více podporovat sociální služby, roli občanského sektoru, podporovat boj proti dezinformacím a sdílet transformační know-how v oblasti dobrého vládnutí a vzdělávání. Vzájemně napjaté vztahy mezi Ukrajinou a Ruskem, ale i jednotlivci bude obtížné obnovit. **Přesto současná situace představuje i příležitost, aby obnova země byla založená na principech udržitelnosti, participace a standardech EU.** Participativní obnovu Ukrajiny a zároveň obnovení vztahů a porozumění spojuje organizace INEX – Sdružení dobrovolných aktivit ve svém projektu PEWO (peacebuilding through workcamps).

„Podpoříme pořádání workcampu na Ukrajině tak, abychom pomohli s rekonstrukcí míst postižených válkou. Vyškolíme vedoucí workcampů v tom, aby byli schopni zvládat konflikty a emočně vypjaté situace, které v důsledku ruské agrese mohou nastat. Chceme přispět k budování porozumění a pomáhat stavět mosty mezi národy, podobně jako se kdysi stalo na prvním workcampu ve Verdunu v roce 1920,“ vysvětluje **Zuzana Matějčková za INEX – Sdružení dobrovolných aktivit.**

Informace pro editory:

Organizace a kontakty

FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci (www.fors.cz): Platforma sdružuje 34 organizací. K jejím členům se řadí domácí neziskové organizace a think-tanky, národní sekce mezinárodních organizací, univerzity a další subjekty zaměřené na zahraniční rozvojovou spolupráci, humanitární pomoc, vzdělávání a informování o rozvojových tématech. **Kontaktní osoba: Pavel Příbyl**, pavel.pribyl@fors.cz, 603 207 249

ADRA ČR (www.adra.cz): Humanitární a rozvojová organizace, která pomáhá lidem v nouzi v Česku i v zahraničí. Jsme součástí mezinárodní sítě charitativních organizací ADRA působící ve více než 100 zemích světa. Poskytujeme okamžitou pomoc (nejen) při přírodních katastrofách a zlepšujeme životní podmínky lidí žijících v chudobě. Naše [dobrovolnická centra](#) po celé republice propojují lidi ochotné pomáhat s těmi, kdo pomoc potřebují. **Kontaktní osoba: Ema Klementová**, ema.klementova@adra.cz, 731 514 581

AMO – Asociace pro mezinárodní otázky (www.amo.cz): Nevládní nezisková organizace, jejímž základním posláním je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Poskytuje prostor pro vyjadřování a realizaci idejí, myšlenek a projektů sloužících k rozvoji vzdělanosti, porozumění a tolerance mezi lidmi. **Kontaktní osoba: Tomáš Dvořák**, tomas.dvorak@amo.cz, 608 941 597

Arnika (www.arnika.org): Jsme česká nezisková organizace, která od roku 2001 spojuje lidi usilující o lepší životní prostředí. V Ukrajině se už od roku 2017 věnujeme sledování znečištění ovzduší, budování sítě občanských monitorovacích stanic a prosazování kroků k nápravě situace v této oblasti. **Kontaktní osoba: Marcela Černochová**, marcela.cernochova@arnika.org, 775 748 653

**Měníme společnost.
S odvahou.**

Nadace OSF

AMO.CZ

CARE ČR (www.care.cz): je součástí mezinárodní humanitární sítě CARE opět od roku 2007. Pomáhá lidem ohroženým hladem, chudobou, ozbrojenými konflikty a klimatickými změnami a posiluje soběstačnost místních komunit. Zvýšenou pozornost CARE věnuje ženám a dívkám, protože mají významný vliv na prosperování celé rodiny i širších komunit. **Kontaktní osoba: Kateřina Buráňová, katerina.buranova@care.cz**

CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc (www.caritas-vos.cz): Naším posláním je vzdělávat a formovat kvalifikované sociální a humanitární pracovníky, kteří jsou schopni odpovědně působit nejen v sociálních službách. Jak se naši studenti zapojili do pomoci Ukrajině, shrnují i 2 podcasty: [Pavel a Sabina pomáhali na Charitě Olomouc a na KACPU](#) a [Veronika vyjela pomáhat na slovensko-ukrajinské hranice](#). **Kontaktní osoba: Kateřina Opatrná, katerina.opatrna@caritas-vos.cz, 777 713 450**

Člověk v tísni (www.clovekvtisni.cz): Během třiceti let své existence jsme se stali jednou z největších neziskových organizací ve střední Evropě. Od začátku invaze jsme na východ začali dovážet a distribuovat pomoc pro základní přežití a na západě vybavovat kolektivní centra. Pomáháme lidem v zemi finančně a spolupracujeme s místními organizacemi, také na Ukrajině poskytujeme psychologickou podporu, podporujeme vzdělávání a začali jsme s opravami poničených budov. **Kontaktní osoba: Milan Votypka, milan.votypka@clovekvtisni.cz, 608 941 042**

Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové spolupráce (www.diakoniespolu.cz) vzniklo v roce 2011. Věnujeme se humanitární a rozvojové práci v zahraničí a pomáháme uprchlíkům a při humanitárních katastrofách ve světě. Na Ukrajině pracujeme od roku 2014 ve spolupráci s místními partnery. **Kontaktní osoba: Erik Siegl, siegl@diakoniespolu.cz, 731 593 210**

Charita Česká republika – oddělení humanitární pomoci a rozvojové spolupráce (www.svet.charita.cz): Charita Česká republika je největší nestátní poskytovatel sociálních a zdravotních služeb u nás. Na poli zahraniční humanitární pomoci a rozvojové spolupráce jsme druhá největší organizace v ČR. Na Ukrajině máme vlastní kancelář a zaměřujeme se především na podporu vnitřně vysídlených lidí na Ukrajině a uprchlíků z Ukrajiny v Moldavsku. **Kontaktní osoba: Lenka Pipková, lenka.pipkova@charita.cz, 605 879 545**

INEX – Sdružení dobrovolných aktivit (www.inexsda.cz): Jsme nevládní nezisková organizace, která se od roku 1991 zabývá mezinárodním dobrovolnictvím a mezikulturním vzděláváním. Naší základní aktivitou jsou [workcamps](#) (krátkodobý mezinárodní dobrovolnický projekt). Věříme, že dobrovolnictví a spolupráce na lokální i globální úrovni je cestou ke vzájemnému porozumění a nenásilí. **Kontaktní osoba: Zuzana Matějčková, zuzana.matejkova@inexsda.cz, 725 284 714**

NESEHNUTÍ (www.nesehnuti.cz): V rámci našich ekologických a lidskoprávních aktivit podporujeme angažované lidi, kteří se zajímají o dění okolo sebe a kteří považují zodpovědnost za život na naší planetě za nedílnou součást své svobody. Od roku 2014 podporujeme rozvoj občanské společnosti také v Ukrajině. V jihoukrajinských regionech spolupracujeme s lokálními občanskými iniciativami, nezávislými redakcemi a obránci*kyněmi lidských práv. **Kontaktní osoba: Pavla Hofmeisterová, 775 367 242**

Tisková zpráva vznikla v projektu podpořeného Nadací OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.